

Αντιλεξικό της Βισαλτίας

Το αντιλεξικό στο «Λεξικό της Βισαλτίας» έχει ως σκοπό να διευκολύνει αφ' ενός τη μετάβαση από την κοινή ελληνική γλώσσα στο ιδίωμα και αφ' ετέρου να παρουσιάσει συνοπτικά τα ονόματα των παιχνιδιών (250) και των φυτών (17), που καταγράφηκαν στη Βισαλτία. Για διευκόλυνση ισχύουν οι συντομογραφίες που καταγράφονται στο Λεξικό. Έτσι το αναρτημένο λεξικό της Βισαλτίας μαζί με το αντιλεξικό του αποτελούν συμπλήρωμα στο βιβλίο «ΤΑ ΤΕΡΙΝΙΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΤΑ ΝΙΠΙΤΙΝΑ», ώστε να δίνουν μια πληρέστερη καταγραφή της διαλέκτου της Βισαλτίας.

Α

αβάσκαντος: *βάσκαντος, Λν.*
αγάπη μου: *σέβι μ'.*
αγαπητέ: *λιχνέ, Λν.*
αγνάντε: *αγνάδιβι.*
αγορά χωριού: *τσιαρσί,*
αγορασμένα: *ιστρανάκια, Βέ.*
αγόρι: *γιάγορος, Βέ.*
αγριοτριανταφυλλιάς καρπού: *λάινα, Νι.*
αγωγιάτης: *κιρατζής.*
αγωνίζομαι: *γουνιέμι, Νι.*
αίμα της παρθενιάς: *παρθένια.*
ακοίταχτος: *γιακοίταχτος,*
ακολουθούσαμε: *εκλουθάμι, Λη.*
ακούω τους συντρόφους: *σιμιγιαρέ.*
ακριβώς: *όιδι.*
αλέτρι: *αλετρόφια.*
αμανέδες: *γκαζέλια, τα, Νι.*
αμάραντο: *μαραντό.*
αμπαρωμένες: *μπιρατουμένες.*
αμπωχός δεξ: *χάμπουκας.*
άμυαλος: *ζόγανο.*
αναδευτήρας: *χουχλουτήρ(ι).*
αναιδής: *θρασκιάς, Λη.*
ανάλλαγος: *γιανάλλαγους.*
ανάμνηση κακή: *ανάμ.*
ανασαίνω βαριά: *αγκουμαχάου.*
άνεμος βόρειος: *θρασκιάς, Λη.*
ανήλιο μέρος του δάσους: *απόσια.*
άνθη: *άθια.*
άνθρωπος θρασός: *θρασκιάς, Λη.*

ανόητος πολυλογάς: *φαρφάρας.*
αντικαθιστούσε: *ματάλλαζι.*
αξιέπαινος: *γιασατζή, Νι.*
αόρατα: *άρατα.*
απάνεμο μέρος: *ζιάβιτκου, Λη.*
απαντά: *πιλουιέτι.*
απάντησε: *πιλουήθκι.*
απεικονίζω: *απκάσ(η)κα.*
αποδοχή: *καμπούλ(ι).*
απομεινάρια: *απουμεινάδια.*
απόμεινε: *πόμνι.*
απόστασα: *πόστασα.*
αράδα: *σουλούκ(ι).*
αραχνιά: *ραχνάδα.*
αργός: *μουριάβα.*
αργουλαλώ: *αργουrolάλησι.*
αρνάκι: *αρνίτσ(ι).*
αρραβώνας: *ραβουνιάς.*
άρρωστη είσαι: *ανασθενείς.*
αρρώστια μικρών παιδιών: *αρνιθοτσιφλιά.*
αρρώστια: *Τζαντζανόκου-λους.*
άρρωστος: *αναγκασμένους.*
αρτοσκεύασμα: *φλαούνα.*
αρχηγός που περνά: *πας χον σέρης.*
αρχηγός: *σέρης,*
άρχισα: *χίρισα.*
άρχοντας: *άρχους.*
άτυχη: *αριζικιά.*
αυλάκι: *τράφους.*
αυριανό: *ταχνό.*
αυτήν: *φτήναν.*
αυτός, δεξ πας χον σέρης: *χον.*
αφιόνι: *παπαρούνα σπιτικιά.*
αφουγκράζομαι στο κυνήγι: *αβλαντίζου.*

αχτένιστο μικρό παιδί: *πουρλόκ(ι).*

Β

βαδίζει γρήγορα: *πουρ-λιάκ(ι).*
βάλεις (άμα): *βάντς (άμα).*
βαμπάκι ντόπιο: *νίτικο.*
βάρος στην ψυχή: *βάρμα, Πα.*
βασύλοπτα: *νιβατή.*
βατραχάκι: *τζιαμπλιακούδ(ι).*
βιάζομαι: *γουνιέμι, Νι.*
βόγκιξε: *σούγκιζι.*
βογκώ: *αγκουμαχάου.*
βοήθεια: *βόθειον, Νι.*
βοσκός βοδιών: *βουκόλος, Λη.*
βουβαλάκια: *μαλάκια.*
βουνιά: *ζβνια.*
βρισιά: *κουτσ(ι)λάδης, Λη.*
βροντά (η πόρτα): *ντραγκα-νίτσι (η πόρτα).*

Γ

γαριφαλάκι: *καρουφυλλούδι, Νι.*
γιορντάνια ασημένα: *αση-μουγκέρντανα.*
γκαγκάφου στον πληθ.: *γκα-γκάφκις, Νγ. & γκαγκαφού-σις Τε.*
γκλίτσα βοσκού: *κλούτσα, Λη.*
γλυκέ: *λιχνέ, Λν.*
γλυκό: *δίπλες, & γλυκόδια.*
γνωστοποίηση: *ντάντανο.*
γοητευτικό: *ντιουλμπέρικου.*

γοργά· βοργά Βέ. & βουργά, Νι.
 γουλιά· γκουρλιά, Νγ.
 γρεμίσου· γκρημνός, Νι.
 γρήγορος· σούρμπιτους.
 γυναικάς· ζαμπούρ(η)ς.
 γύρισμα στα δημοτικά τρα-
 γούδια· ελντέρι μου, ΑΠ. &
 ντελμπέρι.
 γύρω μέρος της πίτας· γυ-
 ρούδ(ι).

Δ

δάση· δάσια, Δη.
 διαβάτες· στρατιώτες.
 διαβάτης· γιουλτζής, γκιουλ-
 τζής, Σι.
 διαδίδουν· σέρνουν.
 διάδοση· ντάντανο.
 διάζομαι· διάσου, Χο.
 διακοσμητική γραμμή ζικ-
 ζακ· γκρίτσα γκρίτσα τσέλα.
 δικά σου· θκα σ', Νι.
 δίχτυα για άχυρου· νήματα.
 διώροφα· διπλουτά, Νι.
 δούλευαν με τριώρ(ι)· τριώ-
 ριζαν.
 δουλεύουν στο νυχτέρι·
 παρακάμινουν.
 δοχείο αποθήκευσης· βυτίνα
 μουλυβένια.
 δρόμος· ιστρατιά, Νι.
 δυνατός (ο πιο)· γκιβρένι, Αη.
 δυσάρεστο επεισόδιο· ανάμ.
 δώρα ανταπόδοσης· απουγυ-
 ρίσματα τα.
 δώρα στα κάλαντα· κούμπι-
 λα, Λυ.
 δώρα στο γάμο· κοσκινάδια.
 δώρισμα· ντάρισμα.
 δώρο της νύφης στο γάμο·
 νταρός.

Ε

έβαψε· βάψι, Νι.
 έβοσκε· βουσκούσι, Δη.
 εγώ να ήξερα δεν πήγαίνα·
 άλαντα... μπανά.
 εγώ· μπανά / μπανά... άλα-
 ντα·
 έθιμο· ζακόνι, το, Νι.
 έκατσε· κάτσι, Νι.

εκσφενδονίζω· πρασκαλνώ.
 έλα. ηρθούς, Νι. & γκελ, Σι.
 ελαφάκια· λαφουμίασι, Νι.
 ελληνικό· ρουμ.
 εμπειρογνώμων· πεικασιά-
 νους.
 εμπόδιζε· σκοντάλιζε.
 ένας είναι ο Θεός· ιλαλάχ, Σι.
 ενδύματος είδος· αμπωχός.
 εξαγοράζω· ζιαγουράσου, -
 σ(ει).
 επεξεργασμένο (βαμβάκι)·
 μαγγασμένο, -νισμένο (βαμ-
 βάκι).
 επινόηση· μουραφιτιά.
 επιφώνημα· γερ, Νι. & λε, λά,
 Σι. & μπούιουρ.
 επώνυμο στο Χουμνικό·
 τσαμαντάς.
 εραστής· γιερ, Νι.
 εργαλείο αλωνισμού·
 σύρτ(η)ς.
 εργαλείο για καφέ· κα-
 μπράν(ι), Δη.
 εργαλείο· γκινίσι(ι), Αη.
 & σπρέγκλα.
 εργασία καπνού· ταριάκ(ι) &
 φουντιάζου.
 εργασία με τριώρ(ι)· τριώρι-
 σμα.
 εργασία στο στημόνι· τσί-
 νουμα.
 εργασία στον αργαλειό·
 βιργουκαλαμίζε, Νι.
 εργασία· ζηρουνιαμάτζαν.
 εργάτης στο καπνό· αδει-
 στάς.
 έρθεις· ήρχους, Νι.
 έρθουν· αρθούνι.
 έρχεσαι σε μας· ισαρμαεύσι,
 Νι.
 ερωτική υπερδιέγερση·
 καλουμαχάου.
 εσώρουχα· στράνια.
 εσωτερική πλευρά στο πά-
 πλωμα· ασταρλίκ(ι).
 έχασα τους χυμούς· ζιάστου-
 ψα.
 έχεις δει· έεις δγρει, Δη.
 έχεις· έεις, Δη.
 εχθρός· ντουσ(ι)μάνους.
 ήθελα να· για λα, Νι.

Ζ

ζακέτα εύωνα· τσεπκένι.
 ζακέτα εύωνα· τσιπχέν(ι).
 ζαλίζονται· αντραλίζονται.
 ζευγάρια με ζουρνάδες και
 νταούλια· ζυγιές, Νι.
 ζήτησέ την· χάλιψ' την.
 ζυμαρικό· λιουφκάδια.
 ζύωμα· προζύμια.
 ζυμώτρα του γάμου· προζυ-
 μώτρα.
 ζωέμπορος· τζιλέπης.
 ζώο· λαχιντούδι, Νι.

Θ

θα· δα, Νι.
 θυμηθώ (όταν)· δουκθώ, Νι.
 θαύμασαν· θάμαζαν, Νγ.
 θέλω να· θελά, Λυ.
 θεραπεία· κράζιμο στην
 ψυχή.
 θέση κυνηγού ψηλά· κουτου-
 λούκ(ι).

Ι

ίδιαζαν· γίδιαζαν, Λυ.
 ίδιωμα στημονιού· λυσίδ(ι).
 ίσκιος· νίσκια.
 ισοσκελισμός χρεών· πάτσ(ι).
 ίχνος ποδιού, ντίρα· αντίρα.
 ίχνος ποδιού· ουμπλιά.

Κ

καθαριστής για κουτσουλές
 κουτσίλιάρς.
 κάθησαν προσωρινά· κόνι-
 ψαν, Νι.
 καθισμένος· καθόντα, Αη.
 και τι σαν· τι κι σαν.
 κάκιωσα· κάηκιουσα, Νι.
 κακός μήνας· κουψόχρου-
 νους.
 καλέ μου· έντιρ μας, Νι.
 καλέ μου· τζιάνα μ'.
 καλείω· ακαλνά.
 καλέσματα του γάμου· καλε-
 στάρηδες.
 καλό· λιον, Νι.
 καλύμματος είδος· αμπωχός.
 καλύμματος είδος· καμπου-
 χάς.

κάνουλα· Τσουτσούλκα.
καπνό· ξεφούντιασμα.
καπνό· ζίσαντάλιασμα.
καπνού πανί· πάνα του κα-
 πνού.
καπνού ρούχα· καπνατζίθκα.
καπνού ύφασμα· πάνομα.
καρπού σουρβιάς· σούρβα.
καρφιά πέταλου· λόθρες, Τρ.
καταγής· κατώς, Σι.
καταπίνω με θόρυβο· γκλα-
 γκανίζου.
κάτοικοι στο Λαγκάδι· Σα-
 τιώτις.
κατσικάκι· ολάκ(ι).
κάτω μέρος σπασμένης στά-
μνας· τσιαγκλί.
καφασωτή· σκαφαδουτή.
κέρδισε το· καταπάτσι, Νι.
κύλιμι· ουνταλίκ(ι).
κλαμένος· κλαίμινους, Νι.
κοιμάσαι βαριά· βαρογκοιμά-
 σι, Δη.
κοινοποίηση· ντάντανο.
κοκκινομάλλης· σαρίμπαλης.
κοκκινομάλλης· σαριμπασά-
 κης.
κοκκινομάλλης· σαρίμπασης.
κοκκινομάλλης· σαριμπαλά-
 κης.
κόλυβα· μπουμπλάδισ,
 κολουμπώ· πλεύου.
κοντή ουρά· κοντούρης.
κοντός· μαμάρας.
κορμάκι· κουρμούδ(ι), Νι.
κουβεντιάξεις· συμπορίζεις.
κουδούνι για ζώα· τσιάντ(ι).
κουκουβάγια· κουκουμάφκα,
 Δη.
κουμπάρος· σέντικνου.
κουνό πέρα δώθε· σινιάζω.
κουράστηκα· πόστασα.
κουρελούδες· κουριλούσις.
κουτός· ζόγανο.
κουφοξυλιά· χλιώμος.
κουσοχρονιά· κουσοχρονιά.
κρασί· κρασί πατατράβα.
κρέμασα όρθια την προίκα·
 λούρτουσα την προίκα, Νι.
κρυφτούμε θα· κρυβούμι, Δη.
κτυπό· βαρένου, Νι.
κυνηγόςκυλο κοντό· μπα-
 ράκ(ι).
κυρία· χάνουμη.

κύριο όνομα (αντί για)·
 κουμμένον.
κύριο όνομα· αγόρου.

Λ
λογάριασα· αλόγιασα.
λαβή στρογγυλή σε σκεύη·
 γκούγκδους, Δη.
λαϊμάκι· γκούσκα, Δη.
λούστηκα· για λούστηκα, Νι.
λεβέντισσα· λιβέντρα, Νι.
λεπτοραμμένο· λιανόραμμο,
 Δη.
λερωμένα από το στόμα·
 λιχνά, Χο.
λίβανον· λάβανο.
λογιάσαμε· λόιασσι, Νι
λαμπρίτσα έντομο· -μαρούδα.
λογάριασαν· πάρουσαν.
λέγω κάλαντα πρωτοχρο-
νιάς· σουρβίζου.
λέρα μαλλιού· σούσκα.
λόξυγκας· χλότσκα

Μ
μαγιά· μάνα για το ζίδι.
μάγισσα· μαγιάστρισσα.
μαζί με· ιλιέ, Αν.
μακριά· μακρις.
μαλαματένια καρφιά στα
πέταλα· μαλαματένες λό-
 θρες.
με εμένα· μι ντ' ιλιέ.
με ποιον· μι τιπούναν.
μεμβράνη· τσμέν(ι).
μερίδια αδερφών· αδιρφου-
 μοίρια.
μέρος ρόδας του κάρου·
 κεφαλάρ(ι).
μέρος σπιτιού· νυφοστόλ(ι).
μεσο-/μεσό-· μσό- & μσου-.
μεσοβδόμαδα· μσουβδόμαδα.
μεταφορέας· κιρατζής.
μήνυσε· μένιασι.
μητριά· τσιακ(ι')ρ-μάνα.
μηχάνημα αλεστικό· βουρά-
 τα, & μπουράτο.
μηχανήματα για άχυρο·
 πρέσες.
μικρά γουρούνια· γρουνούδι-
 α, Νι.
μικρά· χτικούτσικα.

μικρή κάνουλα· τσιουρνούδα.
μικρόσωμος μάγειρος· μα-
 χειρίκους.
μυλάς· μυλάεις.
Μονεμβασιά· Μπαλουμπα-
 σιά.
μούγκριζε· διορύχονταν,
 ΑΔ.
μουρμουρητό στις προσευ-
χές· σαλαβάτι.
μουσταλευριά· μουστόπτα.
μπερμπάντης· ζαμπούρ(η)ς.
μπιμπλιά· μπιλμπίδια.
μπιχλιμπίδια· μπιλμπίδια.
μπουκάλι· κλωντήρ(ι), Νι.
μπράβο (γιασιά)· γιασατζή,
 Νι.

μύλοι για σαμόλαδο· σαμο-
 λαδόμυλοι, σαμόμυλοι

Ν
να γίνο καλά· υγιάνου, να.
να προγευματίσεις·
 προνέψ(εις),
Νέων Κερδυλλίων παιδιά·
 Κρουσουβνούδια, Δη.
νεροκολοκύθα· κυλόκθα
 ρουμανίσι.
νιάματα· -νιαμάτζαν.
νομίσματα τουρκικά· μιτζί-
 κια.
νουθετώ· προμυητεύου.
νταρίζου· νταρί(ει)ς.
ντουλμώνου· ντούλμουμα.
νυστάζω· υπνιάζουμι.

Ξ
ξανάλλαξε· ματάλλαζι.
ξανθοκέφαλος· σαράμπασης.
ξεπλένουν· λυμαίνουν, Χο.
ξύλα στέγης· καβαλάρια, &
 παπάδες.
ξύλινο οριζόντιο δοκάρι·
 αγκριντιά

Ο
οικονόμησα· κουνόμσα.
όλοι μαζί· ζούμπουρ, Νι.
ομίλεις· συμπορίζεις.
όμορφο· ντιουλμπερικου.
όνομα κύριο· αλίσάβη.
ορκιζόμουν· όμουνα.

όταν· αντ'·
όταν· ν'τας.
ουράνιο τόξο· ζνάρ(ι) τ'ς
Παναῆς, Δη.

Π

παγίδες· βρόχια, Νι.
παλιά· παλιάς.
πανιά για σκέπασμα καπνού·
καπνόπανα.
πάντρεψέ με· πάντρεψές με.
παρβάλλει· απκάσκι.
παράδοση· τεσλίμ, τεσλίμ(ι),
τισλίμ.
παραδώσου· ισχράμ, Νι.
παρμένει· μνέσκ(ει).
παραπονιέμαι· καψουλέου.
παρατραβάς· παρατρα-
βά(ει)ζς.
παραφυλάει (αυτή που)·
λουχιά, Νι.
πασχαλούδα· μαρούδα.
πεζούλι της πόρτας παραστα-
θός.
πεθύμησα· ερεθύμησα, Αη.
πελαργός· γλαρί, Δη.
πέρασμα· μπασιά.
περιδέραια· ασημουγκέρντα-
να.
περίπολος στη θάλασσα· κολ-
βαπόρι, Ίβ.
περπατησιά· λιανουπιρπα-
τσιά, Νι.
πέταξε· πέτασι.
πετούσε· πέτι.
πήγα υπάλληλος με μισθό·
ροιάστηκε.
πηγαίνετε σιγά-σιγά· πουγα-
λιάτι.
πήγε γρήγορα· πλιάλιζι.
πιστοί· νταπιτάδς.
πιστόλι· ρέβι.
πίτας είδος· φαναρόπτα.
πλανέψτε· ξιπλάνεψτι.
πλέω· πλεού.
πληγές· γιαράδες & -δς, Αη.
πλήρες· χίντζα.
ποδιά· μουνουσκέπ(η).
ποιον· τίνουν.
πορτοφόλι δερμάτινο· κιου-
μέρ(ι).
ποτήρι· κρουντήρ(ι), Δη.
πότιζε· πουτούσι.

πρέσες· αλογόπρεςες.
πριν ακόμη· πρόμη.
πριόνι μεγάλο· κουριαστής,
Αη.
προβοδίζω· προβονιδώ.
πρόγευμα· πρόιμα.
προς τα μέσα· σια μέσα,
σιαμές.
προσκύνημα· σχύμμα.
προσφέρει γεύμα· ταβρινιά-
ζει·.
προτού· προμμή.
πρωί· πρόιμα.
πρώτος· γκιβρένι, Αη
πυκνοραμμένο· πυκνοτσατι-
σμένο.

Ρ

ραντίζει· ριντάει.
ρεβίθια· ρουβίδια.
ροδοπέταλο· ροδότσιοφλο.
ροχαλίζω· χριλίζου.
Ρωμιός γίνεσαι· ρουμείσι.
ρωτάς· ρουτά(ει)ζς·
ρωτήσεις· ρουτή(ει)ςς·

Σ

σάϊν· σαχίν(ι).
Σαϊτύτες· Σατιώτις.
σαν γαρίφαλο· γαρούφαλες,
Σι.
σαπίζει· σέπητι.
σαπουνάδα πολλή κάνει·
βαριοσκαμματίζει.
σβέλτος· σούρμπιτους, &
σουρμπιτάδα.
σβερκόπιασμα· σβερκόπια-
σμα.
σείνονται· σιώντι.
σεισούν, να· σχιαχτούν, να·
σερί· σουλούκ(ι).
σήκω· γκρημνός, Νι.
σημαδεμένος· σ(η)μαδιακός.
σήμαντρο· μπαλαμπάνι.
σκάλα εισόδου· πουρόσκαλα.
Σκαμνιές χωριό· σκαμνιώτι-
κο.
σκορπάς· σκμας.
σκουλαρίκια ασημένα·
ασημουτσόρακα. & ασημου-
τσουρακλιθκα.
σκούντα· γκούντα.

σκουντό· γκντω, Αη. & σινιά-
ζω.
σχύμμα· σχύμμα.
σπάγκος· σφόρα.
σπέρναμε· έσπρινισκαμι, Νι.
σπεύδω· γουνιέμ, Νι.
σπίθα· θάλ(η), Αη. & σκα-
ντζηλήθρις.
σπρώχω· γκντω, Αη. & γκού-
ντα.
σπυρί σταριού χοντρό· κου-
τάζ(ι), Αη.
σταμάτα· έκα, Σι.
σταφύλι· ραντζάλι σταφύλι.
στενοχώριες· κασαβέτια, τα,
ΝΚ.
στεφάνι του γάμου· λιλίτσι,
το, Βέ.
στημόνι μαζεμένο· πλεζούδα
στημονιού.
στήνουν· στέλνουν.
στοιβαδόρος καπνεργάτης·
ντεγκτσής, -στήδες.
στολίδια από κοράλλια·
μυρτζιάνια.
στον τόπο· άλαντα.
στράτα· ιστρατιά, Νι.
στρατοκόποι· στρατιώτις.
συζητάς· συμπορίζεις.
σύζυγος του μπέη· μπίνα.
συκιά· στριγουσκιά.
συλλαβή στα τραγούδια· ιν-
καλή, & ιν-καλό, Νι.
συλλογίστηκα· λόγιασα, Νι.
συμβουλευώ· προμμηθεύου.
συναναστρεφόταν· κουνούστι-
βε, ΑΠ. & κουνούστιζε, Βέ.
συνεταίροι· μεσιάρηδες.
συνήθεια· ζακόνι, Νι.
συνοδοί του νούνου· παρα-
νούνες.
σύρε· ξέσυρι.
συσκευασία ξηρών φύλλων
καπνού· γύρος.
συσκευασίας είδος· καρουλά-
κια.
συσκευή για βαμβάκι· κοσκι-
νάρα.
σύχναζε· κουνούστιβε, ΑΠ. &
κουνούστιζε, Βέ.
σχέδια ύφανσης· κορόνες.
σώβρακο· συντρόφ(ι).
σωροί· κουμπανιές, Νι.
σωρός με δεμάτια σιτηρών·

στάβιασμα.
σωτηρία· κουργουλούσ(ι),
ΑΠ.

Τ

ταγματάρχης· Μπίνμπασης.
ταμπουράς· τάμπουρ.
τέλειωσαν· μπίτσαν.
τεμπέλης· μουριάβα.
τεμπελιά λίγη· κνούδα, *Αη.*
τέχνη· μουραφτιά.
τίγκα· χίντζα.
τίποτε· μπιτ.
το εμπρός μέρος· του μπρος.
τοπωνύμιο· Μπουγκκλίστρα.
τουφεκιά· μαρτινιά.
τράβα· ξέσυρι.
τράγος· μπρούτσος,
τρέλανε· λούλανις, *Νι.*
τρία· τρια, & τριά.
Τσανάκαλε· Τσανάκαλι.
τσάτρα πάτρα· τσιατέλ(ι)-
 πατέλ(ι).
τσεβρές· τσιουβρές.
τσιμπεράκια· πουρλιάντις,
τσότρα· τσέλα.
τύλιγαν· τυλούσαν.
τύλιγε το στημόνι στα καλά-
μια· καλάμιζι, *Νι.*
τόρα, αυτήν τη στιγμή· προς
 ώρα

Υ

υδροδοχείο ξύλινο· τσέλα.

υπηρέτρια· βαϊτσα, *η, Χο. &*
 χαλαϊτσα.
υφαντού είδος· μακαλίκ(ι).
υφάσματα πολυτελή· βονιά
 υφάσματα

Φ

φάγε με· καταλείς με, *Αη. &*
 κατέλυσέ με, *Αη.*
φάγε· φά
φαγητό· μακαρόνια,
φαγητού είδος· παπούδες.
φανέλα· κατασάρκ(ι), *το, Νι.*
φάρμακο· καγόλαδο, *το*
φαρμακοποιός· σκεντζέρης, ,
φασαρία· τσαπκαρές,
φέρναμε· ήφρινισκαμι, *Νι.*
φθίση· φίσση,
φίλος· γιερ, *Νι. & μπράτμι*
 σου, & μπρατόι.
φόβητρο των παιδιών· σπρί-
 γα.
φόρεμα της νύφης· δευτεραί-
 ο.
φορές· βολές, *Ζε.*
φτάνει πια· ιλαλάχ, *Σι.*
φύλα μουριάς· σ(υ)καμνόφλα.
φυματίωση· φίσση.
φυτώρια καπνού· χασλαμό-
 τοπος.
φωνή για κότεις· τίκα-τίκα.

Χ

χαίρεσαι· χαροπιέσαι.

χάλασε το σόι μας· ξισονιέφ-
 καμι.

χανούμισσα· χαν(ι')μισσα, &
 χάνουμη.

χάρη· χάρητη, .

χαρούμενος· σένιους, & σεντς.

χειρόμυλος· μπλονγκουρόπι-
 τρις.

χορός αργόσυρτος· νταϊανός.

χορός δεισιδαιμονίας· θυμί-
 σματος (χορός), *Τρι., & Α.Β.*
χόρτο· φονιάς.

χρυσά λεπτότατα φύλλα·
 βαράκια.

χρυσά φλουριά· ξα φλουριά.

χρυσάλφες δεξ· χλυσαρφές.

χρυσοκέντητα στολίσματα·
 συνίκια.

χτυπό καρκέλα· εξώπορτας·
 καρκιλιάζου, *Νι.*

χωριό Καρίτσα· Κατσιώτισ-
 σα, *Νι.*

χωρίς ριζικό· αριζίκια.

χώρος εργασίας· πασταλτζήθ-
 κο.

Ψ

ψαλίκουρας· βασιλικιάς, *Νι.*

ψάχω ίχνη θηράματος·
 ξιαντιρενουν.

ψυχή μου· τζιάνα μ'.

ψυχομάχησε· ψυχουμάησι.

Παιχνίδια

αγκριντιά, αετός, αϊρουπλάνου, ακουμπητό, αμάδες, αμπαούδ(ι), αραμπάς, αραμπούδ(ι), αρμύρα
 παπαδιά, ασετιλίν(η), ασίκ(ι), ασίκια, άστρου, βάρκα, βιζύρς, βούζ(ι), βούζ(ι), γαδούρα, γαδου-
 ρίτσ(ι), γάζις, γαλατσάρ(ι), γκαβιάγαδούρα, γκαϊντούδα, γκέο παγκέο, γκλίσφρα, γκούβα, γκουβίτσ(ι),
 γκουβούδα, γκουγκούδ(ι), γκουλιάσκis, γκρα, γκριντιά, γραμμή, γραμμούδα, γύρω γύρω όλοι, δάχλου,
 ικαδικό, δο μ' φουτιά, ένα λευκό κρεμμύδι, ζαμπνάκ(ι), ζαμπόκου, ζαμπούνα, ζύμ(η), ζύμ(η)-ζύμ(η),
 ζύμ(η)-προυζύμ(ι), ιννιάπτρου, καζίκ(ι), καλάμ(ι), καλάμ(ι), καλαμαριά, καλαμαριά, καλονγιράκ(ι),
 καλονγιρίτσ(ι), καλουρού, καμμούσια, καμμούτσα, καμμούτσια, καρκαδ έλια, καρφί, καρφί, κασσίδα,
 κατσιούλα, κλειδί, κλέφτις, κλέφτικου, κλέφτις, κλωτσηδόν, κνηγίτσ(ι), κολοκυθιά, κολοκυθιά, κορόι-
 δο, κορόνα, κότσ(ι), κότσια, κούκλες, κούκλις, κουκλίτσ(ι), κουκουρίκους, κούκους, κούνια, κούνιες,
 κουρόνα γράμματα, κουρσιούμ(ι), κουρσιούμα, κούρτσιους, κουτρουπάντα, κουτσάλους, κουτσέλια,
 κρυφτό, λάστιχου, λιβάντα, λιμοννίτσ(ι), λιμοννόκουπις, λουρί, λύκ(οι) κι ζαγάρια, λύκους βγήκι 'π' τ'
 φουλιά, μαγκατσέλια, μακριά γαϊδάρα, μακριά γαϊδάρα, μαμαγκατσέλια, μαμαγκατσέλια, μαντήλ(ι),
 μαντήλ(ι), μάπαντουβάρ(ι), μαρμαρουτό, μαύρου βόδ(ι), μαχιρίτσ(ι), μισίτσ(ι), μνέσκ(ει), μονά ζυγά,
 μουλύβ(ι), μουλυβούδια, μουντζούρα, μπακλαβάς, μπάλα, μπίκους, μπίλις, μπίλις, μπιμπιλικά, μπίνι

μπίνι σάρμπινι, μπιρ ντα μπιρ, μπιρουβνό, μπισιούκα, μπίσκα, μπισούρκα, μπουγάσαντα, μπούκ(ι), μπούκια (παρόμοιο), μπουμπάρια, μπριάστα, ντάμα, ντιρπί, ντουπ τ' αρνιά, ντουπ τ' αρνιά, ντρίτσα, ντρίτσα, ντροκουλιακούδ(ι), ντροκουλιακούδ(ι), νύχ(ι), νύχ(ι), ξυλοπόδαρα, ουμά, ουμάδα, ουμάδα, πανάκια, πανπόρ(ι), παπά αχυρόνα, παπαδίτσα(ι), παπάς, πατώ πατώ στα χώματα, πεντάπιτρου, πεντόβολα, περνά περνά η μέλισσα, πεταλούδα, πέτρις, πετροπόλεμος, πθαμές, πθαμή, πιστουλούδ(ι), .πιτρίτσα(ι), πιτρίτσα, πιτρόβουλα, πόρτα, πού 'νι πόρτα, πουδάρια, πουταμός, πριγιόν(ι), πυρουστιά, ραμόνα, σαΐτα, σαμάρ(ι), σαμόπτα, σαραγλί, σκαμνίτσα(ι), σκατέλια, σκλαβάκια, σκλέτσ(ι), σκλουτραβίδα, σλιούτσα, σμπρουζίτ(ι), σπιτάκια, σπρέγκλα, σταυρός, στεφάν(ι), στιφανούδ(ι), στριφτό, στρίψ(ι)μου δυοδυο, στρώσ(η), σφεντόνα, σφίγγους, σφυρίγκλα, σφυριγκλούδ(ι), σφυρίχτρα, φύρκα, σφυρούδ(ι), τζ(ι)ζ, τζιαμί, τζιντζιλουφίτς, τζιτζιλόνης, μπίλις, τζίφους, τζίφους, τόπι, τόпка, τουρλιά, τρακαλέκ(ι), τρεις κουκουρίτσα, τρεις πέτρις, τρίγουνου, τρίλιζα, τριώδα, τριώρ(ι), τριώτα, τρουκούλ(ι), τρουκουλάκ(ι), τρουχούλ(ι), τρύπα, τσαταλίνα ματαλίνα, τσιανάκις, τσιαρακμάς, τσιατ πατ γιαγουρί, τσιαταλίνα παταλίνα, τσιαφλιάκ(ι), τσιλικούδια, τσιουπ τσιουπ το 'να του, τσιουτσιούλα, τσιόφους, τσιπ τσιπ του λιφτώ, τσίφους, τσκαλούδια, τσουβαλοδρομία, τυφλίτσα(ι), τυφλόμυγα, φαναρούδια, φλα-φλον, φλιακάτσ(ι), φουρφούρ(ι), φουρφούρ(ι), φουρφούρ(ι), φριάστα, φουσιρό, φουσοκάλαμο, χαμά, χάρτ(η)ς, χαρταετός, χιάτσκα, χρυσή βέργα, ψαλίδ(ι), ψαλίδα, ψαρούδ(ι),

Φυτά

αγρουγιόσμος, αίματα, αριάδ(ι), γαλλικά, γκουγκδιά, γκράνουαρ, γρουνούδια, καϊλιάς, καλαμπόκι του φιδιού, κουμπάκα φιδίτσια, λαντζαρί σταφύλι, λημνιόνας, λιανοφάσουλα, μπουρτζιάκ(ι), σκαντζόχοιρου τ' αγκάθ(ι), σκαντζόχοιρου του πουδαρούδ(ι), ύσσωπος.